

MODERNIZAM

- filozofija **idealizma** (*Eduard von Hartmann*) i **metafizike** (*Henri Bergson*)
→ nesvjesno, podsvjesno u čovjeku uzrok je svih pojava; **misticizam, spiritizam**

1857. (Ch. Baudelaire, *Cvjetovi zla*) – oko **1910.**

novi senzibilitet se izražava kroz
→ **nesklad, duhovno klонуće, individualizam, pesimizam, bijeg od stvarnosti**

- nova, moderna umjetnost kao reakcija na realizam i naturalizam
- modernisti se zalažu za **individualizam i umjetnost duše** ≈ romantizam
Modernizam je deromantizirana romantika.

*Svom srcu muka preteška,
Jedan sam od ostavljenih,
Na vječni smijeh osuđenih
Što nemaju više smiješka.*

Charles Baudelaire [ŠARL BODLER] → utemeljitelj moderniteta

Cvjetovi zla – zbirka od oko 200 pjesama ustrojena u **6 ciklusa**: *Spleen i ideal, Pariške slike, Vino, Cvjetovi zla, Pobuna, Smrt*

- **tematika**: ljepota ružnoće, privlačnost poroka, neminovnost pada, sveprisutnost zla, neizlječivost *spleena*, prezir spram licemjerja i malograđanštine ⇒ **razdrtnost i razapetost među krajnjim oprekama**
- uvodna pjesma **Čitatelju**, završna pjesma **Epigraf osuđenoj knjizi**;
- **Albatros** – odnos pjesnika i svijeta (albatros je simbol pjesnika: u visinama duha – slobodan, prekrasan, u *zemaljskoj hajci* – sputan i neprihvaćen, izložen poruzi i nerazumijevanju – *silna mu krila ne daju da hoda*)
- **Suglasja** – priroda je hram simbola kojim se ljudski duh kreće, pokušavajući ih odgonetnuti; međuprožimanje svega postojećega i stopljenost u jedinstvo; sudjelovanje svega u svemu – **SINESTEZIJA**

POETIKA

- personalizacija umjetnosti
- kult forme, virtuoznost
- urbanost
- estetika ružnog
- tehnika šoka
- poetika suglasja

nova estetika umjetnosti: **LARPURLARTIZAM** < *l'art pour l'art* = „umjetnost radi umjetnosti“

→ **umjetnost je cilj, a ne sredstvo**; čista umjetnost je ostvarenje vječnih oblika ljepote;

→ umjetnost ne smije biti korisna, imati društvenu, moralnu ili političku zadaću; ona je za aristokraciju duha;

→ utemeljitelj larpurlartizma → **Theophile Gautier** [TEOFIL GOTJE]

PARNASIZAM

⇒ francuska pjesnici okupljeni oko zbornika ***Suvremeni Parnas (1866.)***

⇒ utjecaj Th. Gautiera i larpurlartizma

⇒ utemeljitelj: **Leconte de Lisle** [LEKONT D' LIL]

⇒ predstavnici:

Sully Prudhomme [SILI PRIDOM]

Jose Maria de Heredia [ŽOZE MARIJA D'ERDEDIJA]

⇒ **poetika:**

- umjetnost = cilj postojanja
- objektivizam (razmišljanje, opažanja)
- kult čiste forme i dotjeranost stiha (esteticizam)
- hladna misaonost
- impersonalnost (odsutnost lirskoga subjekta)

⇒ **tematika:** pejzaž, mitologija, antika, biblijski motivi, orijentalni motivi (izbjegavanje suvremene tematike)

IMPRESIONIZAM

slikarski i književni smjer: prikaz vizualnih vrijednosti pojavnog svijeta; čulne kvalitete; obilje osjetilnih senzacija (sinestezija), otklon od književne norme; svijet viđen u mijeni oblika (**Monet, Manet, Degas** – slikari; **Rainer Maria Rilke** – pjesnik i prozaik)

SECESIJA – slikarski smjer u Njemačkoj

BEČKA MODERNA – antitradicionalizam u svim područjima; **Beč** – intelektualna, kulturna i umjetnička metropola (psihoanaliza, avangardna arhitektura...)

SIMBOLIZAM

⇒ središnji smjer modernizma

⇒ Francuska, **80-tih godina 19. st.**

⇒ izravna reakcija na parnasizam

⇒ **prvi manifest: Jean Moreas** [ŽAN MOREAS] **1885.**

⇒ jezik poezije mora se razlikovati od jezika zbilje

⇒ **poetika:**

- odbacivanje poetskog objektivizma
- smisao poezije je nagovještaj, evokacija, nedorečenost, tajanstvenost
- mističnost, iracionalnost, poniranje u ljudsku podsvijest
- težnja za čistom ljepotom
- **jezik simbola**, pejzaž kao simbol duševnog stanja
- skepsa i otuđenost
- afirmacija slobodnog stiha
- **sinestezija** – stilska figura međuprožimanja zvuka, mirisa, boja ⇒ **poetika suglasja**
- naglašena glazba stihova

DEKADENCIJA < fr. *dekadance* = opadanje

⇒ javlja se **poslije 1880.** – završna faza simbolizma;

- stanje duhovnog klonuća, boemštine, artizma, raznolikost poetika
- odbacivanje ljubavi, atmosfera bolesnog,
- ništavila i nihilizma, preziranje rječitosti
- **Oscar Wilde: *Slika Doriana Graya***

Arthur Rimbaud [ARTIR REMBO]

- poezija kao „**alkemija riječi**“; cilj je pjesništva prispjeti u nepoznato, vidjeti neviđeno, čuti nečuveno
- poema ***Pijani brod***
- zbirke: ***Sezona u paklu; Iluminacije***

Paul Verlaine [POL VERLEN]

- poezija kao „**glazba riječi**“;
- naglašava muzikalnost poezije
- uveo izraz ***prokleti pjesnici***
- ***Saturnijske poeme, Razboritost, Romance bez riječi, Nekad i sad***

Stéphane Mallarmé [STEFAN MALARME]

- „**čista poezija**“; u konkretnim oblicima nastoji dosegnuti simbole više (idealne) stvarnosti
- cilj je nagovijestiti, ne imenovati
- ***Faunovo popodne; Bacanje kocki nikad neće ukinuti slučaj***

Pjesnik ima činiti samo to da potajice radi s obzirom na nikada.

S. Mallarme

